

ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

21 februari 1958

Goedenavond vrienden.

Aan het begin van deze bijeenkomst moet ik u er allereerst op wijzen, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Vanavond zou ik graag eens met u willen spreken over: ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Wanneer wij op het ogenblik deze wereld bekijken, zien wij, dat er een hele hoop dingen vast gaan lopen. Er was al een tijd lang voorspeld, dat het zo moest gaan, maar daar zijn wij niet verder mee. Wanneer u in een wereld zit, waarin de goederen duurder worden terwijl uw inkomen de neiging heeft om op een verdachte wijze sneller te slinken, dan voelt u zich niet direct prettig. Door dit je niet gelukkig voelen door dergelijke dingen, kan dit soms op je geestelijke ontwikkeling een heel onaangenaam stempel achterlaten. Vandaar dat ik wil proberen vanuit ons standpunt een beeld te geven van wat er zo gebeurt. En dat ik daarbij dan niet al te ver inga op de mogelijke onaangename dingen, die u nog te verwachten hebt, u weet wel; over een jaar zijn de sigaretten belast met 370% van hun eigenlijke kosten, daar gaan wij natuurlijk niet over praten.

Wat gebeurt er in de wereld? Wanneer een wereld wordt opgebouwd door de mensen, dan beginnen zij zich te organiseren in groepen. In het begin zijn die groepen afhankelijk van elkaar en dat weten zij ook. Dan krijg je tijden, waarin bv. grote steden kunnen bloeien; denk maar aan de Hanzesteden. Ook dan is het zeker niet allemaal koek en ei. Integendeel! Zij proberen elkaar het kostbaarste voor een appel en een ei af te zetten en bovendien knollen voor citroenen te verkopen. Maar er is in ieder geval een begrip dat onderlinge samenwerking noodzakelijk is.

Dat begrip leidt er langzaam maar zeker toe, dat men de verschillen tussen de steden gaat vergeten en de nadruk gaat leggen op de overeenkomsten. Economisch gezien betekent dit, dat uit elkaar gelegen handelsgebieden en steden met elkaar in een niet gehinderd klein verband gaan leven en daardoor in staat zijn t.o.v. de buitenwereld grote voordelen te behalen.

Als u vandaag de dag gaat kijken naar al die steden, die tot de oude Hanzebond behoorden, dan vindt u de rijkdom van deze steden uitgedrukt in de mooie, oude gebouwen, de vaak fantastische gotiek en wat dies meer zij. Daar ligt een dankbaar bewijs, dat deze bond inderdaad de rijkdom wel zeer sterk bevorderd heeft. Maar die bond is ten onder gegaan op het ogenblik, dat de steden er over begonnen te twisten, wie de belangrijkste en voornaamste was. Toen werd plotseling de band steeds zwakker en men begon t.o.v. elkaar maatregelen te nemen en voor je het wist was de machtige Hanze van eens geworden tot een droom over een soort Gouden Eeuw ergens in het verleden.

Ook in deze moderne tijd was er in het begin een begrip ontrent de noodzaak van samenwerking. Wij kunnen erop wijzen, dat de Amerikaanse rebellen - tegenwoordig de Verenigde Staten van Amerika - al 20 jaar na hun opstand opnieuw redelijke en normale handelsbetrekkingen hadden aangeknoopt met hun voormalig moederland. Dat zij niet bang waren voor elkaar, maar integendeel probeerden nu, daar het toch eenmaal zo gelopen was, zo voordelig mogelijk samen te werken. Dat is in de moderne tijd anders. In deze tijd gaat men uit van het standpunt, dat er geen wereldeconomie is, ook al spreekt men daarover veel. Men meent, dat bepalend is voor de economische verhoudingen, de toestand in eigen land en volk. Men voelt zich gedwongen de toestand in eigen land te beschermen tegen de buitenwereld ten koste van alles.

Wat dat betreft denkt u maar eens aan de koelhuisboter. U hebt hier koelhuisboter, omdat zij niet in staat zijn zoveel boter te verkopen, (op)dat u margarine kunt eten... Daar komt het wel op neer. Zouden zij al die boter kunnen exporteren, dan zouden zij daardoor een onafhankelijkheid willen scheppen t.o.v. andere landen. In zich is dit betrekkelijk dwaas. Een land moet toch in de eerste plaats leven van zijn eigen producten. Zover ik weet, is hier nog geen enkele werkelijke levertraan- e.d. produktie, of aardnotenolieproductie, die zijn grondstoffen uit Nederland zelf kan winnen. Het geldt ook voor een hoop andere staten, precies gelijk. Men neemt er geen genoegen mee, dat men de beste producten van anderen betreft en voor de rest eigen land de mogelijkheid geeft eigen producten af te nemen. Neen. Men begint met een zogenaamde geleide economie.

Er is een hoop voor te zeggen. In een geleide economie wordt voorkomen, dat je je wat te kort wordt gedaan door anderen, of men probeert dat teminste te voorkomen.

Er zitten fouten aan vast. Die fouten zijn vooral het wantrouwen, dat niet meer alleen bestaat tussen staat en staat, maar dat gaat bestaan zelfs tussen groepen van de bevolking. Dan wordt zo een volk verdeeld in belangengemeenschappen, die zeer kortzichtig zijn. De ene groep denkt alleen aan het boerenbelang, de andere alleen aan het bouwvakbelang, de derde alleen aan de metaalarbeidersbond en de vierde alleen aan de typografische verenigingen. Dat is natuurlijk allemaal aardig, maar, hoe zou een drukker aan brood kunnen komen, als anderen niet zoveel wisten te produceren, waardoor er behoefte was aan drukwerk. Hoe zou een boer royaal kunnen leven, hoe zou hij boeken kunnen kopen, als er geen andere groepen waren, die dat voor hem produceerden? Hoe zou een arbeider in de bouwvakbedrijven kunnen leven en werken, als er geen anderen waren die in staat zouden zijn zijn werk te betalen en hem dan ook in staat zouden stellen om voor die betaling wat te verwerven? Een uiteenvallen en een versplintering van het volk in tegenstrijdige belangengroepen betekent de ondergang van een gezonde economie. Een gezond economisch geheel is een kwestie van evenwicht. Bij het evenwicht spelen alleen de prestaties een rol en verder de beruchte vraag- en aanbodwaarden. Geen rol speelt erbij het verlangen van elke groep, want als men aan het verlangen van een groep teveel toegeeft, dan brengt men het evenwicht van het geheel in gevaar.

Wanneer in deze tijd, een economische ontwikkeling dreigt te gaan in de richting van een verslapping op de arbeidsmarkt, dan is het logisch, dat de spanningen tussen de verschillende groepen sterker op de voorgrond komen. Dat betekent ook, dat ieder voor zich dan probeert te halen wat er te halen valt, voordat uiteindelijk de boel nog helemaal tegen de grond ligt.

Het doet mij denken aan een gelijkenis. Er waren eens 6 reizigers, die midden in een sneeuwwoestijn zaten op een slee met een paard ervoor. Een van hen begon te likkebaarden en zei: "Ik heb zo'n honger. Ik zou een heel stuk van dat paard kunnen eten, ik zou er zo rauw in kunnen bijten." Toen hij dat een paar keer had gezegd, dachten de anderen: "Dadelijk doet hij het en komen wij te kort". Dientengevolge vielen zij samen aan op het paard, consumeerden voor zover dat mogelijk was en kwamen toen tot de ontstellende ontdekking, dat zij geen middel meer hadden om verder te gaan, behalve op eigen voetjes. Aangezien zij gewend waren om sleetje te rijden, maar niet om te lopen, zijn zij jammerlijk in de sneeuw omgekomen.

Wanneer het zo gaat in een gelijkenis, dan gaat het ook heel vaak gelijk in de maatschappij, ook wanneer het niet met zo'n abrupte ondergang hoeft te eindigen. Een ieder, die er in zit, is geneigd zich tegen een iedereen en alles te gaan verdedigen. "Moeten die huren al weer omhoog? Wij moeten een huurdersstaking gaan beginnen." "Wat zegt u? Melk duurder? Wij drinken geen melk meer." En de andere groep: "Wat, kunnen wij geen melkvetten meer afzetten? Groter vetgehalte. Zij moeten maar betalen, anders krijgen zij helemaal niets."

Er zit iets in, wat onzuiver is. Er zit iets in, wat bij u van binnen een spanning tegenover de wereld wekt, waarbij u niet meer in staat bent om die wereld op een normale wijze te zien en te benaderen. U laat zich overdonderen door prijsafslag A en ergert u erover, dat in artikel B juist weer een verhoging heeft plaats gevonden. U gaat zich bemoeien met al wat goed en slechts is. De één beweert, dat het onzin is, dat Nederland nog zoveel mensen op moet nemen, waarom worden die lui niet ergens anders heen getransporteerd? Hoe die lui erover denken, interesseert hen waarschijnlijk niet. De volgende beweert, dat men veel minder sociale zorg moest nemen, want er wordt teveel belasting betaald.

Ik geloof, wanneer u meerdere dergelijke argumenten wilt hebben, u het beste doet een paar kranten te kopen en de ingezonden stukken na te lopen. Dan kunt u zien, hoe alle mensen schijnbaar iets te kanker hebben tegen alle anderen. Naargelang het dagblad, dat u leest wordt er dan een deel uit geschraapt. Maar tussen de regels door kan men een heleboel begrijpen. De voetganger vindt automobilisten onverantwoordelijk. De automobilist klaagt erover, dat de voetgangers niet uitkijken. Wielrijders schelden op voetgangers en automobilisten en omgekeerd. Waar zit daar ergens rijm of rede in? Kan men met een dergelijke geestesgesteldheid nog maar één stap verder komen op het pad van de ware ontwikkeling? Neen, vrienden. Economische ontwikkelingen, die langzaam maar zeker soms rijkdom geven, daarna een ineenstorting vertonen en zo aan ieder voor het probleem van terugkeer tot grotere eenvoud te stellen, zijn zeker geestelijk niet schadelijk. Integendeel. Zij geven de mens grotere mogelijkheden om zich aan te passen, mogelijkheden om, ondanks alles, toch weer te komen tot een gezond en redelijk en daadwerkelijk goedstrevend leven. Maar dan moet die mens er zich van bewust zijn, dat dezelfde cycli, die zich afspelen in de economie, ook voorkomen bij de mens zelf.

Wanneer het goed gaat met je, dan is het gemakkelijk om goed te zijn tegenover de wereld. Wanneer die hele wereld voortdurend grotere luxe geeft, is het gemakkelijk om steeds meer eisen te stellen. Dan kun je uiteindelijk met heel veel moeite aan die eisen tegemoet komen. Dan kun je wel op je borst slaan en zeggen: "Ik voor mij, ik streef geestelijk. Ik streef esoterisch."

Dat geestelijk en esoterisch streven, wat meer betekent dan een aangename bezigheid met speculatieve mogelijkheden t.o.v. het voortbestaan, schijnt juist in deze tijd menigeen te ontgaan. Het is gemakkelijk om het te doen. Wanneer je je eraan vastklampt, dan gaat het wel goed en wij hebben per slot van rekening onze groep, - die andere groepen deugen natuurlijk niet, of deugen een klein beetje, maar voor ons is het toch beter - wij zijn dan toch wel vergevorderd. Precies hetzelfde als bij het verval van de Hanzesteden. Precies als bij het begin van de economische crisis in de wereld.

Ja, wij moeten toch daar maken "a royal life", (dat) moeten wij beschermen. Nederland moet er zorg voor dragen, dat het in staat is zijn sociale verzorging van de wieg tot het graf ook verder door te voeren. "Man muss in Deutschland immer sorg tragen, dass die Arbeiter besser und reicher leben und dass mehr und mehr alles wieder besser wird, denn Deutschland über all..." O neen, dat zeggen wij niet... Zo kunnen wij wel een tijdje doorgaan... La Grande Patrie, etc. Het is allemaal leuk, het klinkt zo mooi. Het is precies hetzelfde, wanneer u zegt. "Onze Orde is wat. Als je al die andere sukkels ziet, zoals al die theosofen, die weten toch niet veel, nu ja, zij zijn op het goede pad, misschien worden zij wijs zoals wij zijn...; maar wij moeten zorgen, dat..." en zo ga je verder.

Daar zit een fout in. Een hele grote fout. Dat pad, dat wij kiezen, dat kan ook het pad zijn van een ander. Waarom kunnen wij elkaar niet helpen om verder te gaan? Op het ogenblik wordt er steun gegeven aan onderontwikkelde gebieden, maar jammer genoeg zijn die onderontwikkelde gebieden in veel gevallen niet die gebieden, die de meeste steun nodig hebben.

Zij zouden eigenlijk een stelletje experts naar de Ver. Staten moeten sturen om daar het kleurlingenprobleem te bestuderen. Op dat gebied is men daar onderontwikkeld, daar maakt men grote en dwaze fouten. Men zou er misschien een paar Indiërs naar toe moeten sturen met hun filosofie van rangindeling, maar toch een gelijkheid in het Goddelijke; een gelijkheid, die ook praktisch moet worden uitgedrukt. Naar de strijdvaardige blanken in Zuid-Amerika: men zou daar ook iemand heen moeten sturen, bv. een goed boeddhist, die vertelt, dat alle angst en alle begeren uit den boze is en daardoor de vreemde drang wegneemt, die daar sommige groepen schijnbaar aanzet tot zelfvernietiging. Wij kunnen natuurlijk ook op onze borst kloppen en zeggen: "Wij moeten nu eens (met) zendelingen ergens hulp gaan geven, waar zij niet ontwikkeld zijn", daar komen wij (er) niet mee. Die anderen kunnen ook bij ons onderontwikkelde punten gaan ophelderen.

Wij kunnen niet zeggen, dat wij meer ontwikkeld zijn. Wij kunnen alleen zeggen, dat wij uit moeten wisselen, voortdurend weer. Als je in een wereld komt met die economische crisisverschijnselen, met die angst om je dagelijks bestaan, met die klimmende loon- en prijsspiralen en wat dies meer zij, dan ben je maar al te veel geneigd om juist op dat idee van "onze groep eerst" af te gaan. Dan ga je precies de enige weg, die geestelijk volledig fout is.

Wat is de juiste weg, die men voor de geestelijke bewustwording moet kiezen in tijden als deze? In de eerste plaats, wij hebben niet het recht ons te ergeren over de ontwikkelingen, zolang wij zelf ons best niet doen om, ook al kost het ons wat, de zaak te verbeteren. Mens, verbeter de wereld, maar begin bij jezelf!

In de tweede plaats, geloof niet en nooit, dat de één geheel beter is dan de ander, maar geloof, dat ieder altijd iets bezit, waarmee de ander (zich) kan verrijken. Probeer vanuit hetgeen, dat uw bezit en uw weten is, anderen mede te delen, wat u kunt, bereid zijnde van hen te ontvangen, wat zij u willen geven. Laat u niet teveel prikkelen door stoffelijke, door politieke en economische problemen. Een mens heeft niet veel nodig om te leven. Veel minder dan op het ogenblik zelfs het levensminimum wordt geacht, dat kan ik u wel vertellen. Het gaat hier niet om een kleedje op de vloer en een penduletje met pendants op de schoorsteen. Het gaat hier om een houding, die innerlijke kracht en vrede geeft. Iets, waardoor het lichaam in staat is onder minimale condities, maximale prestaties te leveren. Een innerlijke gesteldheid, die het mogelijk maakt uit het schijnbare onheil een lering en een les te putten.

Wij kunnen zeggen, dat de wereld zeer zeker naar de maan gaat, waarbij wij dan in het midden laten, of het een kunstmaan is, of Luna zelf. Vrienden, als wij dat ook duizend keer zeggen, wat komen wij er verder mee? Hebben wij daar geestelijk of stoffelijk een stap mee vooruit gedaan?

Wij kunnen wel vertellen, dat al die grote staatslieden het verkeerd doen. Misschien hebben wij dan wel gelijk ook. Maar wat komen wij er verder mee? Wij kunnen vertellen, dat deze crisis al lang te voorzien was. Misschien hebben wij gelijk, maar wat komen wij er verder mee?

Wij kunnen vertellen, dat werkeloosheid een noodzakelijk gevolg is. En wanneer men zich op de wereld probeert af te sluiten, wanneer je op de wereld een koehandeltje drijft over "als jij naar mij nu dat exporteert, dan zal ik dat van jou importeren." Misschien hebt u gelijk, maar wat komt u er verder mee? Wat komt u er verder mee, of Sukarno aan het bewind blijft, of dat de tegenregering het wint? Wat betekent het in feite voor u? Weinig. Bevrediging misschien van je eigen gedachten en je eigen wensen. Wensen en gedachten, die berusten op iets, dat niet eens volkomen reëel is.

Wat hebt u nodig? De wil om het zonodig met minder te doen en de kracht om te accepteren en te aanvaarden, wat het leven je biedt. Een bewustzijn, dat je niet de fouten van de wereld doet zien, maar je in doet zien, hoe je jezelf moet gedragen om volgens eigen beste weten in die wereld op de meest beste manier te passen. Dat heb je nodig.

Wat heb je nog meer (te) doen? Onverschillig, wat je bent, hoe je bent, heb je geloof nodig. Men zegt wel eens, dat hoop doet leven, maar hoop kan beschaamd worden: een waar geloof wordt nooit beschaamd. Wanneer je een oprecht geloof hebt in de krachten van het goede, een oprecht geloof hebt in een God, dan weet je, dat er niets werkelijk verkeerd kan gaan. Dan kun je alles accepteren, dan kun je er iets goeds van maken. Je hoeft jezelf heus niet zulke grote beperkingen op te leggen.

Weet u, er zijn hier mensen, die verdraagzaam zijn op een manier, die eigenlijk niet passend is. Zij proberen n.l. alles naast zich neer te leggen. Zij zonderen zich dan vaak af, wanneer juist daaruit geschillen voorkomen. Je zou moeten zeggen: "Ik wil mijzelf beperken zover mij dit mogelijk is, maar wanneer ik een fout maak, dan zal ik hem inzien en hem ridderlijk bekennen en hem verbeteren. Ik wil niet mijn eigen gelijk handhaven ten koste van alles, maar ik zal accepteren elke verbetering, die het leven mij bijbrengt. Wanneer ik meen, dat ik brood met boter nodig heb en een dikke plak worst om te kunnen leven, en dan blijkt mij, dat ik zelfs op suikerbieten nog kan voortbestaan, dan zal ik dit niet zien als een onrecht aan mij begaan, maar als een les dat ik altijd teveel heb gevraagd op stoffelijk gebied en dat ik daardoor op geestelijk gebied veel tekort ben gekomen."

Misschien droomt u over de grote prijzen van de loterij, of over de erfenis van een vreemde oom uit Canada, of een of andere maatregel, die u plotseling van alle stoffelijke zorgen zal ontheffen. Een wensdroom, logisch. In deze tijd met zijn spanningen op economisch gebied zijn er hopen mensen, die dromen over vast werk en een heel groot inkomen, die dromen over een vorstelijke positie, die menen, dat zij van de wereld minstens mogen verwachten, dat zij er een auto en een villa op na kunnen houden. Wanneer je je zo hecht aan stoffelijke tekenen van stand en rang, aan stoffelijk comfort, wanneer je probeert je zo vast te klampen aan een uiteindelijk materiële benepenheid van leven, dan heb je grote kans, dat je jezelf stoffelijk schade berokkent. Wanneer je jezelf stoffelijk schade berokkent, dan kom je geestelijk er niet toe je te verdedigen tegen de geestelijke drang en afdrijven naar het duister.

Indien wij eens begonnen met ons minder druk te maken over het wel en wee van grote groepen in de wereld, wij ons wat minder druk begonnen te maken over wat wij stoffelijk zelf wel en niet kunnen hebben. Indien wij eens begonnen met wat natuurlijker te leven en daarnaast zouden trachten om wat ons geestelijk belangrijk lijkt steeds weer te volvoeren, zou dan het leven niet beter zijn op aarde? Zou dan de geest niet meer blij, gelukkiger, in onze wereld aankomen en het contact met ons op kunnen nemen?

In de economie is het een teken van verval, dat zich, helaas, ook geestelijk afspeelt. Zoals men geluk in het leven langzaam maar zeker heeft geassocieerd met luxe en bezit, zo tracht men maar al te veel de geestelijke rijkdom te vergelijken met kennen, met bezit, met aanzien, met een positie, die t.o.v. anderen dan altijd nog wel verdedigd kan worden als zijnde beter. En toch, stoffelijk leef je het gelukkigste, wanneer je vrede kent, wanneer je niet genoodzaakt bent om zoveel om je te verzamelen wil je een schijn van geluk kennen.

Geestelijk ben je het gelukkigste, wanneer je niet tracht je geestelijk streven met stoffelijk feiten te associëren zonder meer. Geestelijk kom je er het best af, wanneer je tracht samen te werken met alle krachten ten goede, niet voor jezelf zeggende: "Ik ben belangrijker, of minder belangrijk. Maar, er is een doel, dat boven alle dingen staat." De gedachte, dat je aan jezelf moet werken, verwatert heel vaak in een poging om anderen te bewerken, daar heb je niets (aan).

Werken aan jezelf is misschien nog niet eens de goede uitdrukking. Werken met jezelf lijkt mij beter.

Elke mens op aarde, in deze tijd, heeft mogelijkheden ten goede, geestelijk en stoffelijk. Dan moet hij afstand doen van zijn zelfzucht. Dan moet hij afstand doen, van wat volgens zijn idee zijn recht is, dan moet hij daarvoor in de plaats stellen een poging om tevreden met weinig te zijn, zijn geluk te vinden in zijn streven, zijn geluk te vinden voor alles in een steeds groter geestelijk begrip, dat een intenser geloof mogelijk maakt en dat op de duur elke duistere dreiging economisch, sociaal of politiek de wereld uitbezemt met één gedachte: zolang wij ons richten op God, kan er niets gebeuren, wat schadelijk is. Zolang wij op God vertrouwen, zal ons vertrouwen zelfs niet door mensen beschaamd worden, ook al menen wij dat in onze verwarring soms wel. Zolang als wij eerlijk boven alles het geestelijke en het ware stellen, zal er niets in wereld of geest zijn, dat ons aan kan tasten.

Als je zo denkt, dan, vrienden, zou een economische crisis hier al heel gauw opgelost zijn. Niemand zou zeggen: "ik wil voor mij behouden", maar een ieder zou zeggen: "ik wil een ander helpen." Als die toestand geestelijk verwerkelijk zou worden, dan zouden alle mensen beroerd (aangeraakt) worden, niet slechts door een beperkte en bekrompen stroom van waarheid, maar door de Waarheid, die de hele wereld heeft geschapen. Dan zou de wereld en geest beter, sterker, eerlijker en gelukkiger zijn.

Het woord is nu aan de tweede spreker voor een onderwerp naar uw eigen keuze.
Goedenavond.

ZONDE

Goedenavond vrienden,
Wat zal dan vanavond uw eigen onderwerp zijn?

Voorstel: ZONDE

Dat stelt mij voor een moeilijk feit. Ik zou moeten gaan praten over iets, wat volgens mij niet bestaat. Wat is zonde? Volgens de menselijke opvatting althans: een handeling, die in strijd is met de Wetten van God. Hoe kan, zo vraag ik mij af, een mens handelen in strijd met een Goddelijke Wet? Het is de Goddelijke Wet, die zijn leven bepaalt, het is dezelfde Kracht, die hem in stand houdt. Ik weet natuurlijk, men zegt: het is de goedheid van God, die ons toelaat te zondigen tegen Zijn Wil. Wanneer God het toelaat, dan is Zijn goedkeuring a.h.w. ook tevens een bevestiging van de juistheid van ons streven. Kan een volmaaktheid iets goedkeuren, wat absoluut slecht is? Kan het Licht toelaten, dat uit eigen Licht het duister wordt geboren? Is het mogelijk zonder dat deze waarden zelf ondergaan? Ik geloof het niet. Zonde, in het begrip van een direct zich vergrijpen tegen de Goddelijke Wetten, lijkt mij niet mogelijk.

Hoe komt het dan, dat er zoveel over zonde wordt gesproken? Menigeen meent zich te moeten verontschuldigen over zijn eigen onvolmaaktheid door te zeggen: wij, zondige mensen, aangewezen op de genade van de Schepper, enz. Ik geloof, dat ik daar wel een oplossing voor weet. Het is gemakkelijk om te zeggen, dat je een zondige mens bent. Daardoor stel je van te voren al vast, dat je fouten hebt, zodat, als je ooit er eens eentje maakt, niemand je dat ten kwade kan duiden. In de tweede plaats door te stellen, dat er een genade is en dat je zonder die genade niets wordt, word je bespaard voor de moeite, die je anders zelf zou moeten nemen om het doel te bereiken. In de derde plaats is het begrip "zonde" heel erg prettig, omdat je door dit begrip "zonde" anderen kunt dwingen te handelen volgens jouw eigen wil en weten.

Vrienden, zonde, volgens de mensen, kan in een christelijke wereld allereerst worden omschreven als het zondigen tegen een van de tien geboden van God door Jahweh, de Heer, gegeven op de berg Sinaï aan Zijn dienaar Mozes. Hoe zit die wet eigenlijk in elkaar? Wij kennen drie geboden, die eigenlijk de relatie tot de Schepper regelen. Waarom werden zij juist toen gegeven? Het Bijbelverhaal geeft ons het antwoord. Toen Mozes naar beneden kwam, dansten de Joden rond het Gouden Kalf. M.a.w. zij waren onder elkaar verdeeld, doordat zij verschillende Goden vereerden. Dat vergeet men in de moderne tijd wel eens. Kon een volk, dat zo verdeeld was, door de woestijn zwerven? Was een dergelijk volk in staat om een heel gebied te veroveren? Zouden de intriges van degenen, die elkaar afgodendienaren noemden, niet uiteindelijk de ondergang van het joodse volk betekend hebben? Dat volk werd sterk bedreigd. Het had al een lange tijd in

Egypte gewoond. Het had zelfs in Egypte gewoond in een periode, dat het niet onder het zuivere bestuur stond van de eigenlijke Egyptenaren, maar dat er bovendien vele Hititische invloeden waren. Er was een overvloed van afgodendom, die ongetwijfeld menige jood sterk betroffen heeft. Zoals menigeen in de vroegste tijden van het christendom de heidense Goden voorzichtigheidshalve te vriend hield, zo zal menige Jood een offertje hebben gebracht aan een Egyptische, of Hititische God. "Want", zo vond hij, "je moet de duivel ook te vriend houden". Verder waren de Joden onder elkaar verdeeld. Er was één sekte, die God afbeeldde, er was één sekte, die dat niet deed. Ook dezen hadden onder elkaar strijd. Zo de eerste geboden, die Gods verhouding t.o.v. de mens bepaalden en de mens verplichtingen t.o.v. God oplegden, zijn in de eerste plaats wel een zeer goede methode om de eenheid van het volk te handhaven.

Dan kennen wij zeven geboden, die we wel de geboden van de mensen zouden kunnen noemen. Zij slaan op een menselijk gedrag, allemaal, op de wijze, waarop de samenleving behoort te bestaan. Die wetten zijn niet origineel. Die vinden wij in veel vroegere edities elders ook, met een paar andere woorden misschien. Als het ware is dit een sociale wetgeving, die in feite veel uitgebreider bij andere volkeren bestaat en die nu kort en krachtig wordt weergegeven.

Door deze regels, direct komende van God - althans volgens het geloof daar - , was dus het joodse volk samengesmeed tot een eenheid en hadden de regeerders, de leiders van het volk, eindelijk iets, waardoor zij macht konden uitoefenen, waardoor zij dit volk konden vormen tot een machtig wapen, waarmee in feite ook het beloofde land veroverd kon worden. Dat vergeet men wel eens. Wanneer wij die wetten zien, dan zijn zij zo primair, dat zij praktisch door alle tijden kunnen gelden.

Wanneer wij tegen die wetten zondigen, dan schijnt dat wel een vergrijp tegen God, maar is het dat wel? Wij kunnen ongetwijfeld gevallen voorstellen, waarbij strijd zou ontstaan t.o.v. de geboden. Er staat, "Eert uw vader en moeder". Wanneer nu een mens mijn vader of moeder zou willen doden, hoe moet ik dan interpreteren het gebod "Gij zult niet doden"? Eer ik dan mijn vader en moeder door ze dood te laten slaan en zondig ik dus, wanneer ik de ander dood. Zondig ik juist tegen de geboden, wanneer ik mijn vader en moeder eenvoudig red, of laat onder gaan. Wat is eigenlijk de oplossing? Je kunt er geen oplossing voor geven.

M.a.w. die geboden zijn lang niet alomvattend. Zij worden gebruikt om een maatschappij op te bouwen. Zij zijn zo gemakkelijk, dat het christendom, dat dit geheel niet hoefde te doen, in de eerste plaats op deze oude tien geboden zich ging baseren, om daarna bv. in de roomse kerk daaraan nog andere geboden toe te voegen, die praktisch gelijkwaardig werden geacht.

Elk vergrijp daartegen heet zonde. Het wordt mij wel eens vreemd te moede, wanneer ik dan zie, hoe zondaren rouwmoedig hun schuld belijden. Want die ene zondag was het zo'n mooi weer, toen zijn zij niet naar de kerk gegaan. Denk erom, heeft de pastoor gezegd, dat is doodzonde. Dan ga ja naar de hel toe. Alsof God het werkelijk zo belangrijk zou vinden, dat een mens naar de kerk gaat. Ik geloof, dat God het veel belangrijker vindt, dat een mens Hem erkent; dat de mens (van) Zijn gaven in de natuur en overal elders weet te genieten.

Zonde. Kan ik eigenlijk wel zondigen in de ware zin van het woord, dankzij of ondanks, deze geboden tegen God, of tegen de mensen? Ik geloof het niet. Ik geloof wel, dat ik fouten kan maken. Dan zouden wij dus het begrip "zonde" nader moeten definiëren. Dan zouden wij moeten zeggen: "Zonde is het maken van een fout, terwijl je deze als fout kent en in jezelf niet het voornemen draagt deze fout te vermijden". Maar dan kom ik met mijn definitie van "fout" aan. Het begrip omtrent het al of niet fout zijn van dingen is over het algemeen betrekkelijk subjectief. Dat komt zo'n klein beetje uit je zelf voort. Dan zou je dus, door iets te doen, waarvan je weet, dat het niet goed is, niet kunnen zondigen ten opzichte van de wereld of ten opzichte van God, maar alleen kunnen zondigen tot jezelf. Is dit nog zonde in het menselijke begrip? Ik geloof het niet. Maar je begaat inderdaad een misdaad ten opzichte van jezelf, zodra je iets doet, waarvan je weet, volgens je eigen weten, wat niet in orde is.

Op het ogenblik, dat ik zoiets doe, breng ik namelijk in mijzelf een toestand teweeg, waarbij ik mijzelf verwijten maak. Ik ben tegen mijzelf verdeeld. Zolang ik tegen mijzelf verdeeld ben, zal ik niet in staat zijn om volledig ten goede te streven. Ik zal niet in staat zijn om zuiver redelijk te denken. Ik zal zeker niet in staat zijn om Hogere en Lichtende Waarden te accepteren. In het begaan van deze fout en het stellen van een strijd in mijzelf heb ik mijzelf voor de keus gesteld, of dit "Ik" in zijn huidige toestand te verloochenen, dan wel het Goddelijke en al wat er verder is. Dan komt er voor mij een beetje meer tekening in dat begrip "zonde". Dan kan ik dus gaan zeggen: zonde is een misverstand, dat je in jezelf schept, terwijl je niet de moeite neemt om dit misverstand, voor jezelf op te heffen.

Dan vloeit hieruit voort, dat nooit en te nimmer kan worden gezegd dat een mens zondigt tegen God. Dat ook niet gezegd kan worden, dat een mens zondigt tegenover zijn medemensen? Hij kan wel een vergriep begaan tegen de wetten, die hij ziet als Gods Wet, of tegen de wetten van de mensen, of tegen de medemensen. Zondigen kan hij alleen maar tegen zichzelf omdat het zondigen impliceert het stellen van een toestand in jezelf, waarbij je niet meer in staat bent het geopenbaard Goddelijke in je en buiten je te accepteren.

Wat is dan bv. leven in zonde? Leven in zonde, hoor ik in vele kringen zeggen, is een samenleven van man en vrouw, al of niet burgerlijk goedgekeurd, zonder dat daarvoor de sanctie van een kerkelijk genootschap is verkregen. Het lijkt mij erg vreemd. Ik zou zeggen: leven in zonde betekent met mensen - ongeacht of dit een geslachtelijke verhouding inhoudt of niet - samenleven, terwijl je voor jezelf weet, dat het beter is om het niet te doen, daar je die mensen niet op de juiste wijze acht en dus je persoonlijkheid niet zo kunt geven als binnen de gemeenschap die is aangegaan mogelijk is, en ook noodzakelijk is.

Men zegt: zondigen tegen eigendomsbegrippen. Wanneer ik iets van een ander afneem, wat ik zelf niet hard nodig heb, dan heb ik mijzelf verrijkt ten koste van een ander en ik weet, dat dat niet goed is. Dan heb ik dus iets genomen, wat mij niet toebehoort, ik heb daardoor in mijzelf tweestrijd doen ontstaan en deze tweestrijd, onverschillig of ik die nu achter een a-normaliteit weet weg te werken, dan wel volledig weet te ondergaan, betekent voor mij de noodzaak om te vechten voor een accepteren van het "Ik" en een mogelijk accepteren van (Ver)Lichte Waarden in het "Ik". Zonde. Maar is het zonde, op zichzelf, om het eigendom van een ander te begeren? Wat wordt er dan veel gezondigd, als dat zo is. Het staat er toch: "Gij zult niets begeren van hetgeen een ander toebehoort, noch zijn goederen, noch zijn huisvrouw". Zowel in het eerste als in het tweede geval lijkt het mij wel, dat er veel gezondigd wordt. Maar is dit begeren dan uit te drukken als een zonde in die zin, dat de mens daardoor in zichzelf teniet gaat? Ik geloof het niet. Ik geloof, wanneer die begeerte over de rede, het bewustzijn van goed en kwaad, wegschrijdt, en een inspiratie wordt totaal, dat wij dan (niet) een toestand scheppen die kwaad is en dan zondigen wij nog niet tegen een ander. Per slot van rekening, hoeveel dames gaan er niet graag met een nieuwe japon of hoed eens even de stad in in de hoop, dat een ander dit goed juist zal begeren? Zo zouden zij zondigen door dit pronken, daar zij anderen tot dit begeren verleiden. Je zou eenvoudig niets meer kunnen doen, zonder te zondigen. Dat lijkt mij een erg lastige kwestie als je niets meer kunt doen zonder te zondigen, omdat je wel altijd je tegen de een of andere wet vergrijpt. Dan lijkt het mij beter dat ik het begrip "zonde" maar helemaal opzij zet.

Voor een hele hoop mensen is dat een hele harde kluit. Zij vinden het niet prettig. "Want", zo zeggen zij, "wanneer wij het begrip "zonde" overboord gooien, wat moeten wij dan doen? Dan weten wij niet meer, wat wij niet meer mogen doen?"

Hallo... daar is iets verkeerd. Heb je een ander nodig om je te vertellen, wat goed is? Heb je een wet nodig om je vertellen, wat niet goed is? Weet je niet van binnenuit, wanneer iets, wat je doet, goed of kwaad is? Heb je voor jezelf geen oordeel, wat je zegt; dít kun je doen, maar dát is niet goed.

Praat niet meer over zonde, praat dan maar liever over de uiting van de waarheid in jezelf. Een waarheid, die altijd gedeeltelijk is en die nooit het geheel omvat, zodat wat vandaag mag, morgen misschien al weer verboden is volgens ditzelfde innerlijke bewustzijn. Spreek over een wet in jezelf, waaraan je moet gehoorzamen, omdat je alleen daardoor kunt komen tot een zodanige harmonie, dat je de Goddelijke Waarden kunt accepteren.

Spreek nu niet over Goddelijke Wetten, alsof de mensen ze voor God geschreven hebben. Als je sommigen mensen hoort spreken, dan krijg je de indruk, dat God ijverig bij de leiders van de mens gespiekt heeft, toen Hij Zijn Wetten heeft geschreven. Dat kan ik mij niet voorstellen. Ik kan mij zelfs niet voorstellen, dat God Wetten heeft gecreëerd, die begrijpelijk zijn voor de mensen. Ik kan mij wel voorstellen, dat die Wetten er zijn en de mogelijkheden begrenzen. Daarom kan ik mij niet voorstellen, dat het begrip "zonde", zoals dat door velen wordt gehanteerd, op enige waarheid berust. Wanneer u het woord "zonde" een nieuwe inhoud wilt geven, akkoord, gebruikt u het dan verder, maar zegt u dan: zonde is een verstoring van de harmonie in jezelf, waardoor je van je God verwijderd wordt en het Licht niet kunt aanvaarden.

Vraag: Misschien kunt u in verband daarmee nog iets zeggen over de begrippen erfzonde en zondeval?

Spreeker: Erfzonde. Kan ik een zonde erven? Is het mogelijk, dat een rechtvaardige God, omdat een mens een fout maakt, een hele mensheid straft? Volgens mij niet. Is het mogelijk, dat

iemand belast is in feitelijke zin door de schuld van zijn vader? Mij dunkt, dat het zeer onrechtvaardig is, en daarom binnen een Goddelijk Bestel voor mij niet acceptabel.

Is het mogelijk, dat wat de vaders beleefd hebben in de lichamen van de kinderen tot uiting komt en als zodanig moeilijkheden met zich mee kan brengen. Volgens de wetten van de erfelijkheid, zoals zij zich tonen aan de mensheid, is dit acceptabel. Zelfs acceptabel, dat dit een 50-tal geslachten voort kan duren. Maar is hier sprake van een erfzonde, of van een erfelijke belasting. Mij dunkt het laatste. Daarom kan ik niet geloven in een gedachte van erfzonde, die door een bijzondere en magische handeling vergeven zou moeten worden. Ik geloof niet in een God, Die begint de mens, aan het begin van zijn geboorte, schuld aan te rekenen, die het hem onmogelijk maakt om tot God te komen. Een God, Die onder dergelijke omstandigheden het tot stand komen van mensen billijkt, is een monster van wreedheid. Ik geloof dan ook niet in de erfzonde. Ik geloof in een Goddelijke Rechtvaardigheid die, ofschoon elke mens zal moeten leven binnen de omstandigheden, waarin hij incarneert en incarneert uit eigen keuze, hij toch nooit belast zal worden met de schuld van anderen, tenzij hij vrijwillig wenst deze mede voor deze anderen te dragen. Dan nog slechts in die mate als de anderen hem als drager van die last en schuld accepteren.

Zondeval. Wanneer het de Wil van de Schepper is, dat de mens met Hem wandelt, dan is Hij dwaas en dom, wanneer Hij omstandigheden schept, waarin een zondeval mogelijk is en deze verhouding wordt verbroken. Een dwaze en domme God is geen God. Indien daarentegen God weet, dat op een bepaald ogenblik de mens moet komen tot een zelfstandig oordeel en dit in de wil uitdrukt, dan zal de realisatie van die toestand door de mens nooit zonde genoemd worden en is er dus geen sprake van een zondeval vanuit het Goddelijke Standpunt.

Toch kunnen wij ons voorstellen, dat - evenals tegenwoordig - ook in de oude tijd men terug verlangde naar de tijd, toen er nog geen eigen aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid bestond. Dat de wereld er alleen maar was om te spelen en te genieten en de krachten van de natuur onmiddellijk in je wezen spraken. Dat men dit beschouwt als een verloren paradijs is mij volkomen logisch. Echter niet dat God dit heeft gesloten door er een engel met een vlammend zwaard voor te stellen. Wel kan ik mij voorstellen, dat de mens - eenmaal verantwoording aanvaard hebbende - daarvan geen afstand meer kan doen en zo voor zichzelf het vlammende zwaard van het bewustzijn zet, dat het hem onmogelijk maakt tot de vroegere onschuld terug te komen.

Ik kan accepteren, dat - al zou het misschien niet letterlijk zijn, zoals het in de Bijbel staat - ergens het geslacht van de mensen werd verlaten door Leidende Krachten, dat ergens een Goddelijke Wil of Goddelijke Kracht teniet is gegaan. Voor de mens, maar niet in werkelijkheid. Ik wil graag aannemen, dat die mens daardoor genoopt werd, zoals er staat, "in het zweet zijns aanschijns zijn brood te verdienen en in pijn te baren". Dat is een logische ontwikkeling. Wanneer de leiding wegvalt, dan zal de mens zelf aansprakelijk zijn voor al wat er gebeurt. Dan is zijn eigen geesteshouding en niet invloeden van elders bepalend voor hetgeen er gebeurt.

Hier is wel degelijk de mogelijkheid te stellen, dat op een gegeven ogenblik de verdere ontwikkeling - ik zie dit als een ontwikkeling - van de innerlijke mens het noodzakelijk maakte te ontkomen aan de binding met Hogere Leidende Krachten en dat daaruit voor hem moeilijkheden en zorgen zijn voortgesproten. Onaanvaardbaar is voor mij, dat deze ontwikkeling tegen de Wil van God zou zijn gebeurd. Het begrip van zonde en verlossing, wat voor de meesten onmiddellijk met het begrip erfzonde gekoppeld is, lijkt mij dan ook in de gebruikelijke zin niet te aanvaarden. Indien ik geen erfzonde en zondeval aanneem vanuit het Goddelijke, zal er nooit vanuit het Goddelijke reden bestaan tegen deze voorstelling maatregelen te nemen.

Daarom zou ik de zaak anders willen stellen. Er is geen verlossing van oude schulden; er is wel een mogelijkheid tot hernieuwde harmonie met het Goddelijke. Wij kunnen ons voorstellen, dat het menselijke geslacht langzaam maar zeker zover groeit, dat het nu ook uit eigen wil door aanvaarding van het leven, door eigen verantwoordelijkheid in het leven te aanvaarden, kan komen tot een accepteren van de Goddelijke en Leidende Krachten, nu met volledig bewustzijn en met het vermogen zich tegen die Krachten te verzetten. Dan wil ik ook aannemen, dat er iemand is, die zo hoog is doorgedrongen tot in het Goddelijk Licht, dat hij in staat (is) de Wetten van deze Harmonie aan de mensen te leren. Ik wil zelfs zover gaan, dat ik aanneem, dat dit Wezen in staat is om elke mens te helpen en te begeleiden tot deze Harmonie bereikt is, mits die mens dat wil, anders niet.

Ik geloof niet - ik ben op het ogenblik toch zo ontzettend ketter, dat ik nog wel even door kan gaan -, dat Jezus op aarde is gekomen terwille van de zonden van de mensen. Ik geloof niet, dat

Jezus Christus' dood het doel had om God met de mens te verzoenen in die zin, dat daardoor de zonden werden vergeven; dat hij (de mens) gereinigd werd door het bloed van het Lam.

Ik geloof wel, dat Jezus met Zijn leven en met Zijn dood ons heeft willen geven en ons gegeven heeft de mogelijkheid om God weer sterker in onszelf te erkennen. Dat Hij ons de weg heeft getoond om tot eenheid met Hem te komen. Ik geloof, dat Jezus' leven en dood met zonde niets uitstaande hebben, maar dat Zijn leven en dood zijn geweest het zegel van een bewuste geest, gesteld op de mensheid, zeggende: "Ziet, zo kunt gij herwinnen, wat teloor ging: de eenheid met God, waarbij de Vader in U spreekt en gij kunt wandelen met God alle dagen en in alle oorden". Ik geloof niet in de noodzaak zonden te boeten. Want zonde uitboeten is een teruggrijpen in het verleden en dat lijkt mij nutteloos. Ik geloof wel in de noodzaak om je zonden te erkennen, dus de fouten te erkennen en in de nog grotere noodzaak om die fouten zodanig te veranderen, dat zij je leven niet meer verder beïnvloeden, dat zij niet langer meer een verstoring zijn van je harmonie van leven en je bewustzijn met God.

Ik geloof, vrienden, dat er geen ware zonde bestaat, maar dat er daarvoor in de plaats iets staat, dat gelijktijdig hoopgevender en harder is; de in ons gelegde wens, dat wij slechts, wanneer wij handelen volgens ons beste weten en bewustzijn in harmonie kunnen zijn met God, kunnen putten uit Zijn Kracht, bewust kunnen opgaan tot Zijn Licht. Daarbij ligt de gehele verantwoording op onszelf en op niemand anders.

Wij zijn het, die de taak hebben gekregen ons leven te ontwikkelen. Wij zijn het, die door het feit, dat wij leven, voortdurend genoopt worden verder te gaan, totdat wij de volmaaktheid hebben bereikt, die noodzakelijk is. Wij hebben daarbij geen afhankelijkheid van anderen. Wij hebben niet de noodzaak ons te beroepen op de verdienste van anderen, noch de mogelijkheid. Slechts wat wij zelf bereiken, slechts wat wij zelf doen, telt, heeft waarde. Degenen, die ons zijn voorgedaan, kunnen ons de weg tonen, maar zij kunnen nooit onze schulden wegnemen, onze zonden delgen. Onze God is een rechtvaardige God. God is zo rechtvaardig, dat Hij een ieder de mogelijkheid geeft zijn eigen oordeel te spreken, volgens eigen weten, maar dat Hij daarnaast de noodzaak stelt, dit oordeel te spreken in het Licht van Zijn Waarheid. Dat is volgens mij het begrip "zonde".

Vraag: M.i. is het zo, dat iemand, die tot bewustzijn is gekomen, niet mag terug verlangen naar de toestand vóór de zondeval, daar hij hiermede een schrede terug zou doen?

Antwoord: Ik kan dat met u eens zijn, maar ik wil u eraan herinneren, dat haast iedere mens en menige geest de gewoonte heeft, wanneer hij wat ouder wordt, terug te verlangen naar de goede oude tijd, vergetende, wat de werkelijke condities waren, maar wel ziende het verschil van sommige vroegere belevingen met de huidige toestand. Ik geloof, dat dit overal voorkomt. Wanneer u het mij vraagt, meen ik, dat deze neiging, (dus een onjuist beeld van het verleden te stellen naast het heden) aanleiding heeft gegeven tot het oordeel, waaruit het begrip "zonde" voortvloeit.

Vraag: Het komt er eigenlijk op neer, dat men naar de kindsheid terug verlangt, terwijl men volwassen is geworden?

Antwoord: Inderdaad, maar het betekent meer dan dat. Het betekent, dat men niet met zijn volwassenheid tevreden is; het betekent, dat men tekortschiet tegenover zichzelf en de wereld en daarom de verantwoordelijkheid van het huidige bestaan tracht te verwisselen met de onverantwoordelijkheid van vroegere toestanden.

Vraag: Het leven van organismen is slechts mogelijk, wanneer de delen zich een voortplantingsbeperking opleggen. Mij dunkt, dat het hieruit voortkomende instinct de mens ertoe brengt zich seksuele beperkingen op te leggen.

Antwoord: Ik heb uw vraag gehoord en ik kan mij hoogstens dus i.v.m. dit onderwerp tot deze verklaring ervan wenden, dat u meent te stellen, dat de zonde voortkomt uit de organische werkingen van de gemeenschap. Dan kan ik het met u eens zijn. Het begrip zonde en schuld groeit niet over het algemeen uit het Goddelijke, maar uit de poging van de mensen om zich binnen de gemeenschap een bepaalde reeks regels te vormen en maatregelen te nemen, dat niemand die overschrijdt. Ik vind het onlogisch, dat men dit dan doet op basis van een Wet van God, i.p.v. er eerlijk voor uit te komen, dat het het eigenbelang is, dat iets dergelijks tot stand brengt.

Vraag: Ik meen, dat het een instinctieve reactie is en de mens zo voor zich (reageert?) waardoor dit komt.

Antwoord: Dat laatste lijkt mij een onderschatting, zeker van de moderne mens, maar ook van de Ouden, die juist omtrent deze dingen meer wisten dan de moderne mens schijnt te willen weten. U hebt het even gebracht op de deling, voortplanting. Weet u, dat in heel oude landen wetten bestonden, waarbij niet het seksueel verkeer verboden was, maar wel het zonder goedkeuring opvoeden van de vrucht. Daar was men zuiver instinctief, zoals dieren dat ook wel zijn, die de niet voor de gemeenschap deugende exemplaren eenvoudig verlaten of doden.

Opmerking: Dat is het juist, waar zoiets niet tevoren bepaalbaar en zo de vrucht voor de gemeenschap te gevaarlijk is.

Spreker: Dan is het toch logisch, dat men op dat punt die vrucht eenvoudig vernietigde. Denkt u eens aan de Japanse wetgeving, waarbij dus een beperking wordt opgelegd, niet aan de seksuele drang of uiting als zodanig, waarbij dus het zondebegrip hier wegvalt en daarvoor in de plaats treedt een z.g. sociale regeling, waarbij de positie van de vrouw t.o.v. de man het al of niet gangbare bepaalt, terwijl echter bij de voortplanting er wel degelijk regels werden opgelegd uit staatkundig oogpunt. Het vreemde is, dat de mens dan - al is hij dan nog zo instinctief op dat punt volgens u - hier volledig zich bewust was van de oorzaak van die regels en ze wist te volvoeren. Dat pas de machtsdrang, die bij het openen van dit besloten geheel ontstond, de voortplanting boven een bepaalde limiet deed uitstijgen en daardoor spanningen veroorzaakte. Het was hier geen instinct, wat de zaak hier goed of kwaad deed, maar wel degelijk een weten en een kennen, dat al bestond duizenden jaren voor Christus en dat pas werd vernietigd rond de jaren 1800, toen de Europeanen zich begonnen te bemoeien met het bestaan daar.

Ik geloof, dat uw poging om dit alles terug te brengen tot het menselijke instinct, fout is. U kunt hoogstens zeggen, dat de mens de neiging heeft om zijn eigen oordelen en vooroordelen op God af te wentelen om daardoor zijn grotere kracht te geven en gelijktijdig zich zelf aan de verantwoording daaromtrent te onttrekken. Dit is de kwestie, waar het hier hoofdzakelijk om gaat bij het begrip "zonde".

Vraag: Leven wordt slechts veroverd ten koste van ander leven. Dit geldt voor stoffelijk, geestelijk en eeuwig leven. Verwerven van het eeuwig leven gaat ten koste van de Eeuwige God en (van) het christendom (met) Jezus als Zoon van God. Mij dunk, dat dit geloof steunt op een instinctief streven.

Antwoord: Ik geloof, dat dit een beetje te ver gaat. Als ik uw theorie hier moet volgen, dan koopt u geen brood, maar offert u geld om brood te verwerven. M.a.w. u brengt hier de zaak op een irreëel plan, dat doorgevoerd, tot het absurde moet leiden. Het offer van Jezus is niet in de eerste plaats een kwestie van een "daardoor zich iets verwerven". Die gedachtegang is een afwentelen van eigen verantwoording en het putten uit andermans vermogen of krachten. De oorsprong, die hierin ligt en die Jezus stelt als een Verlosser en daartegenover het begrip "zonde" als de kracht, die de mens uit het Licht en uit de Hemelen verdrijft, zou kunnen worden vergeleken met een anarchist, die zegt, dat hij volkomen recht heeft om van iedere rijke te verwachten, dat hij tot zijn zaak bijdraagt, ook wanneer hij de vernietiging van deze mensen en klasse beoogt, terwijl hij het anderszijds foutief acht, wanneer hij voor zichzelf enige bezit blijft bewaren en daarop een persoonlijk eigendomsrecht uitoefent. Dan krijgen wij precies hetzelfde.

Hier is het ook weer een poging om eigen eisen aan de gemeenschap te stellen zonder een eigen verantwoordelijkheid tegenover die gemeenschap, en gelijktijdig een poging om eigen handelingen te verklaren uit het offer dat men van de gemeenschap meent te mogen vergen. Dat zijn dingen, die volkomen irreëel en onlogisch zijn. Daarom geloof ik, dat wij beter doen om deze lijn van discussie op een besloten avond eens voort te zetten, wanneer er gelegenheid voor is, omdat m.i. stellingen hier grotendeels misvattingen in zich bergen, die door te brede interpretatie van beperkte feiten dezelfde irreële toestand veroorzaakt, die volgens mij de mens met zijn begrip "zonde" heeft veroorzaakt, toen hij op grond daarvan onschuldigen begon te veroordelen. U mag natuurlijk van mening verschillen met mij en wanneer u dat doet, zal ik uw mening respecteren, maar ik kan niet komen tot een aanvaarden van (dit) feitenmateriaal voor mijzelf.

Reactie: Ik zal het zwijgen er maar toe doen.

Spreker: Het lijkt mij het verstandigste, omdat in de eerste plaats - wanneer u toestaat mij hier nog even te rechtvaardigen, u vindt het schijnbaar niet prettig - door uw vraagstelling van het terrein (onderwerp), dat oorspronkelijk behandeld werd, u op een volkomen ander terrein bent overgestapt. (Dat u) in de tweede plaats een reeks van stellingen naar voren hebt gebracht, die

bij een volledige ontleding ad absurdum zouden kunnen worden doorgevoerd en dus duidelijk worden gemaakt als onjuist, maar daarvoor een bespreking van anderhalf uur vergen; terwijl u zich in de derde plaats gekwetst acht, wanneer ik dit in het kort doe, terwijl ik u toch volkomen een eigen mening gun. Alleen waar ik zo goed ben geweest - neemt u mij niet kwalijk, dit is niet om mijzelf te prijzen - uw vraag te beantwoorden en niet geheel terzijde te leggen, mij het recht ook wel mag voorbehouden om kort mijn eigen mening kenbaar en duidelijk te maken.

Dat heb ik gedaan en ik meende dat het beter is deze discussie te sluiten en wilt u dit dan doen op een besloten bijeenkomst, waar degenen, die in dit probleem werkelijk belangstellen, een uiteenzetting kunnen krijgen van min of meer anderhalf uur. Dit zijn dan de redenen, waarom ik u inderdaad verzoek om hier dan op het ogenblik er het zwijgen toe te doen. U wilt mij wel vergeven, dat ik dit - om voorgeschreven redenen - op deze wijze doe.

Ik geef nu het medium vrij voor een esoterische lezing en het "Schone Woord".

Goedenavond.

INNERLIJKE LEVEN EN INNERLIJK LEVEN VAN DE MENS

Goedenavond vrienden,

Graag zou ik een ogenblik met u willen spreken over het "INNERLIJKE LEVEN" EN INNERLIJK LEVEN VAN DE MENS.

Wij kunnen zeggen, dat het zijn van het Al is opgebouwd uit twee factoren. De eerste factor is de geest, ofwel het bewustzijn, dat blijft voortbestaan. De tweede factor is opgebouwd uit de materie, ofwel de factor, die steeds voor zich eist en nimmer voort blijft bestaan dan in zijn grondkracht, die energie is.

Wanneer wij zoeken naar een innerlijke waarheid, dan zullen wij steeds met deze tweeledigheid worden geconfronteerd. Slechts in de binnenste kern van ons eigen wezen zullen wij een ogenblik ontdekken, waarbij deze twee afzonderlijke krachten tot één samenvloeien. Dan is er slechts de Kracht en uit deze Kracht de Bewustwording van het Allerhoogste. Tot deze tijd echter is onze wereld gedeeld. Wij zoeken dan voortdurend naar een uitdrukking van het geestelijke in het stoffelijke, terwijl wij het stoffelijke trachten weer te geven in de geest. Ons innerlijk streven is een voortdurende poging om deze beide krachten met elkaar tot één en harmonieus geheel samen te voegen. Om dit te doen moeten wij wel allereerst weten, wat beide krachten in het ego zelf betekenen.

Wanneer je op aarde leeft, is uit de aard der zaak het stoffelijk wezen en stoffelijk leven dominant. Het regeert je, het kan je zelfs overheersen, op een zodanige manier, dat elke geestelijke impuls slechts dank zij het willen van de stof, dus de eigenschappen aan de stof ingelegd, tot uiting kunnen komen. Geestelijk gezien kan de geest zó sterk dominerend zijn, dat de vormgeving van de stoffelijke wereld bepekt blijft tot de eigen gedachten, die slechts binnen deze geest leeft. Beide toestanden echter zijn in strijd met ons wezen. Wij kunnen geen overheersing van de stof in de geest, of van de geest in de stof geheel accepteren.

Menigeen tracht u te leren, dat het noodzakelijk is, dat de geest meester is van de stof in de volste zin van het woord. Dit is onjuist. Meester zijn van de geest betekent, dat zij zich bewust is van het totaal van de stoffelijke mogelijkheden; haar meesterschap in stoffelijke zin echter beperkt zich tot het leiden van het stoffelijk lichaam volgens zijn eigen mogelijkheden op een zodanige wijze, dat ook de geestelijke intentie zo mogelijk wordt volvoerd.

Wanneer wij in onszelf zoeken naar deze waarheid, blijkt ons heel vaak, dat wij geneigd zijn bepaalde stoffelijke factoren geestelijk en bepaalde geestelijke factoren stoffelijk te noemen. Wij zijn verward ontrent ons eigen wezen en kunnen ons niet voorstellen, hoe deze tweeheid werkelijk en afzonderlijk gezien kan worden.

Daarom allereerst de mogelijkheid van de geest om in de stof zich van zichzelf bewust te zijn. Men bereikt dit door te trachten de stof - althans zoveel mogelijk - uit te schakelen. Hierbij komt het stoffelijke bewustzijn echter zoveel te scherper tot uiting. Zelfs wanneer dit schijnt te verzwakken, behoudt het een groot deel in elke realisatie, die plaats vindt.

De geest echter kan met de waarden van het bewustzijn werken en daarin haar wezen tot uiting brengen. Zo is de meditatie de overweging, de eerste schrede, naar de bewustwording van het

eigen bestaan. Langzaam maar zeker zal blijken, dat veel van wat wij oordelen als goed of kwaad, niet in feite goed of kwaad is, maar slechts als zodanig wordt gezien aan de hand van binnen ons levende gewoonten, dan wel stoffelijk ingeprente reden.

Hebben wij ook dit verwerkt, dan blijkt ons, dat, indien wij al deze regels als niet geldig beschouwen, binnen ons toch nog een wet en een neiging blijft bestaan. Deze wet en neiging kan u niet stoffelijk worden verklaard. De stofmens mag daarom geredelijk aannemen, dat zij een uiting is van de geest. Hebben wij eenmaal zo de geest, althans haar uiting binnen de stof, kunnen leren kennen, dan wordt het ons mogelijk eigen stoffelijk bestaan te integreren (verweven) met de Geestelijke Kracht. Deze integratie vindt plaats via het bewustzijn. Het denken krijgt een andere richting, wordt logischer en gelijktijdig is men in het denken meer in staat plotselinge overgangen van de meest Hooggeestelijke Waarheid tot de laagst stoffelijke bespiegeling. Het feit, dat deze tweeledigheid in denken zich openbaart, is een bewijs, dat het evenwicht tussen geest en stof in redelijke mate binnen het "Ik" aanwezig is. De onevenwichtigen zullen trachten om voortdurend Hooggeestelijk, danwel voortdurend stoffelijk te zijn. Zij zullen in geen van beide slagen.

Slechts wie gebruik zal maken van de mogelijkheid om het bewustzijn te richten op beide factoren en deze factoren afwisselend een invloed geeft in eigen bestaan, bereikt hierdoor de integratie (van stof en geest; Red.). Dit doen samenvloeien van stof en geest betekent, dat op de duur zelfs het laag stoffelijke een geestelijke achtergrond krijgt. Terwijl omgekeerd zelfs de Hooggeestelijke Waarden niet meer worden aanvoeld, zonder dat deze gelijktijdig in een stoffelijke impuls worden omgezet. Voor een ieder, die naar Innerlijke Wijsheid streeft, is deze toestand dan ook begerenswaardig, want nu kan het geestelijk beleven worden omgezet in stoffelijke kracht. Omgekeerd kan de stoffelijke kracht, mits aanwezig, worden gebruikt om hieruit plotseling een geestelijk beleven te putten. De geest ervaart meer van het stoffelijk bestaan en dringt meer door in de wetmatigheden, die daar regeren. Omgekeerd worden de mogelijkheden van de geest zoveel te scherper aan het lichaam geopenbaard, dat het lichaam middelen vindt om zijn eigen beperking tijdelijk te verbreken door zich met het gehele bewustzijn op geestelijk terrein te bewegen.

Het bereiken van deze toestand brengt ons dan een volgende mogelijkheid. Men kan n.l., nadat het stoffelijk bewustzijn zich ook op geestelijk terrein kan bewegen, komen tot een afdalen in het eigen "Ik", waarbij elke waarde van dat "Ik" vervolgens in de wereld wordt geprojecteerd. Men beschouwt dus a.h.w. eigen stoffelijke en geestelijke eigenschappen, brengt dezen naar buiten in de wereld en beschouwt zo nu als factoren, die niet meer met het "Ik" samenhangen.

Zo wordt een onpartijdig oordeel over deze kwaliteiten mogelijk, waar, indien zij ons tegemoet treden, zij voor ons een zuiverder en meer werkelijke betekenis krijgen, dan wanneer zij in ons bestaan en slechts van ons in de wereld uittreden. Het resultaat is, dat wij meer objectief het eigen "IK" leren kennen en dus ook alle eindige waarden van dat "Ik" op hun juiste waarde kunnen schatten. Dan is het vanzelf mogelijk om in de geest doordringende, de geest ook datgene te geven, wat de geest toekomt. Namelijk de mogelijkheid om zich te uiten en haar eigen streven op aarde te verwerkelijken, opdat zij, het voortbestaande bewustzijn, in staat mag zijn haar einddoel sneller te bereiken dank zij de ervaringen, die zij in de stof heeft opgedaan.

Ik weet, dat voor velen van u deze beschouwing wat abstract klinkt. Toch moet ik u verzoeken een ogenblik nog deze abstractie nog verder te duiden. Een spelen met de begrippen subjectief en objectief kan ons soms leiden tot een waar begrip omtrent onze eigen toestand.

Objectief kennen wij al datgene volgens ons eigen bewustzijn, dat van buitenaf op ons inwerkt, zonder ons daarbij volledig te beroeren en tot harmonie, of volledige disharmonie, te bewegen. Het onberoerd beschouwen van de verschijnselen van de wereld geeft ons zo een reële mogelijkheid het "Ik" te kennen. Daarvoor is het nodig, dat onze uiting in de wereld binnen het "Ik" wordt vergeten, nadat die uiting heeft plaatsgevonden. In de praktijk omgezet zou men kunnen zeggen, dat: wie het verleden vergeet als eigen oorzaak in de wereld, zichzelf voortdurend van het verleden verwijdert, maar (wie) gelijktijdig de gevolgen van dat verleden objectief, of zo objectief mogelijk (tracht) te beschouwen, verwerft voor zich de mogelijkheid om in het "Ik" de eigen waarden te kennen en te groeperen.

De kennis van het eigen "Ik" maakt het ons n.l. ook mogelijk de in ons levende eigenschappen zodanig samen te voegen, dat zij harmonisch zijn met alle krachten, die wij kunnen erkennen. Een steeds grotere volmaaktheid van het innerlijk volgt hieruit, zodat de geest, bevrijd van het stoffelijk voertuig, een bijna perfecte vorm heeft verworven. Met deze bijna perfecte vorm is zij dan in staat zich stoffelijke voertuigen te kiezen, die deze perfectie verder verwerkelijken.

Het einddoel is de algehele volmaaktheid, die zowel in stof als geest uitgedrukt, het eigen "Ik" bepaalt op zijn plaats als voorbestemd binnen de Oneindigheid. De pogingen, die men vaak doet, om het "Ik" te beschouwen in een relatie tot anderen, kan hierbij tot misvattingen voeren; men kan het "Ik" nooit zien als iets, wat in relatie staat tot iets, wat werkelijk buiten u bestaat. De relatie is slechts de relatie, die u zich denkt t.o.v. een denkbeeld, dat u hebt omtrent iets, wat buiten u bestaat. Het zijn uw eigen gedachten in de wereld, de beelden, die u daarin ziet, waarmee u werkelijk contact hebt. Het weten hieromtrent brengt een grotere objectiviteit met zich.

Al wat wij buiten ons ervaren en werkelijk in onszelf behouden, dus ons herinneren, in ons vastleggen in de vorm van weten en wijsheid, verandert onze innerlijke verhouding, zodat wijsheid en wetenschap, beiden geboren uit beleving, waarbij ook studie, mits in sommige gevallen intens gevoerd, onder het hoofd "beleving" mogen worden ondergebracht, betekent een aanpassing van het "Ik" in beide factoren aan de harmonische waarden, die uit het Goddelijke zijn voortgekomen. In alle esoterie is slechts dit het doel. Men mag nimmer zover gaan, dat men bv. magie beschouwt als esoterie, magie is naar buiten toe gericht. Esoterie naar binnen. De magie kan het middel zijn voor de esotericus om tot bereiking en bewustzijn te komen. Het kan echter nooit een werkelijke wezensuitdrukking zijn, het kan nooit de plaats van het "Ik" verder helpen definiëren binnen het Al, behalve dan door een groter bewustzijn, dat zich binnen het bewustzijn afspeelt.

Ook moet men niet denken, dat de wegen, die in de wereld - dus buiten u, onverschillig of die wereld stoffelijk of geestelijk is - u worden getoond voor u de ware weg zijn. Slechts de wijze, waarop u ze beleeft, dus uw persoonlijke interpretatie, getoetst aan uw innerlijke bewustzijn omtrent juist en niet-juist, betekent een goede bereiking. Elke weg is bruikbaar, mits zij getoetst wordt aan dit innerlijk "Ik" en het "Ik" niet strijdig is in zijn streven met de gestelde weg. Degenen echter, die menen, dat zij door een lichamelijke beheersing, die niet betekent een volledige, maar wel een soms tijdelijke en soms willekeurige onthouding, kunnen komen tot groter geestelijk bewustzijn, hebben gelijk, indien hun streven tot beheersing uit een kennen van geestelijke noodzaak tot groter uiting voortvloeit; zonder dit heeft het geen doel.

Een ieder, die zich geroepen voelt de weg tot het kennen van het "Ik" te gaan, moet er zich van bewust zijn, dat elk denkbeeld omtrent dit "Ik" dat op het ogenblik bestaat, waan is. Het is onmogelijk het eigen "Ik" te kennen in de redelijke zin, waarin de mens het woord "kennen" gebruikt. Men kan het "Ik" slechts ervaren. Ditzelfde geldt voor God. Want in de kern van het "Ik" wordt God ervaren en deze ervaring wordt als een gevoelswaarde uitgedrukt, die het bewustzijn verder richt bij zijn poging om zijn eigen plaats binnen de Schepping te realiseren.

Ik dank u voor uw aandacht en geef het woord over aan de laatste spreker.
Goedenavond.

HET SCHONE WOORD

INNERLIJKE WAARHEID

Het vreemde duister, dat mij omringt,
is tot een zinderende klokkenzang,
die zingt door heel mijn wezen,
ofschoon met duizend vrezen,
die mijn ego niet bedwingt.

Dit duister, diep verborgen in mij,
schuilt een grote angst,
die voert mij altijd weer mijn wezen.
Zal ik eens dit duister zien?
Zal ik eens deze angst nog kunnen bedwingen?
Zal ik eens begrijpen, wat dit zingen betekent,
wat in wezen steeds mij klinkt?

Ik ga moedig in de duisternis van 't innerlijk bestaan
en ik doordringde, misgeschapen van de waan

en sta voor de angst, die in mij leeft;
Ik schouw de angsten, waarvoor ik ben gevluht,
die maakt haast tot hel soms het bestaan
en zie in deze angst mijzelf aan.

Ziet, de angst is het "Ik",
dat niet een God aanvaardt,
die in het wezen reeds leeft,
in het zijn steeds rondwaart in Al,
wat Hij door Eigen Kracht voortdurend leven geeft.